

Leimsieder Jakabné

Ez az édesanyám, Leimsieder Jakabné [szül. Östreicher Mária]. A kép Nyíregyházán készült, szerintem az 1930-as években.

Édesanyám 1889-ben született Munkácson. 1908-ban házasodtak édesapámmal. A szüleim ortodoxok voltak. Az anyámnak parókája volt -- és otthon is azt hordta. Éjszakára kendővel bekötötte a fejét. Lánykoromban elkísértem anyukát a mikvébe. Két külön ágyuk volt a szüleimnek, és közöttük volt egy éjjeliszekrény. Egy pohár víz volt mind a két éjjeliszekrényen.

A szüleim minden zsidó törvényt abszolút megtartottak. Péntek délután már készülődtek, már délelőtt főzték az ünnepi ebédet [lásd: szombat]. Délben csak egy gyenge ebéd volt. Mikor beállt az ünnep, óra szerint pontosan [A szombat a gyertyagyújtással kezdődik pénteken este, a gyertyát

pedig fél órával a naplemente előtt kell meggyújtani. -- A szerk.], a férfiak elmentek a templomba. Az anyám pedig gyönyörű hófehér damasztabrosszal megterített, és nagyon sok gyertyát gyújtott - mert ő minden gyereke után és minden halott hozzátartozója után gyújtott gyertyát [Két szokás terjedt el: van, aki két gyertyát gyújt (az egyiknek az a jelentése, hogy ?Megemlékezzél? (ti. a szombat napjáról, a másiké pedig az, hogy ?Őrizd meg? (ti. a szombat napját). És van, aki annyi gyertyát gyújt, ahány tagú a család. -- A szerk.]. És az asztal meg volt terítve, és a két kalács [lásd: bárhesz] volt az asztalra téve. A kalácsot sütötte. Még a kenyeret is sütötték. Szóval úgy sütötték, hogy a pékhez elvitték, mert nekünk nem volt kemencénk. Ugyancsak a pékhez vitték el a szombati sóletet, mert nem melegítettek [lásd: szombati munkavégzés tilalma], és másnap délben elhozta a cselédlány. Nekünk azt hordani sem volt szabad.

Szombat reggel anyuka is elment a templomba. A lányok nem, csak az asszonyok. Délben hazajött. Melegíteni nem melegítettek, a meleg sóletet ették, és nyáron csináltak gyümölcsleveseket. Volt a húsos edény, volt a tejes edény, ezeknek külön szekrénye volt, külön asztala volt, és volt a páros [azaz párve: olyan étel, amit húsossal és tejjel is lehet együtt enni vagy főzni. -- A szerk.], annak nem volt semmi. Előételnek volt a hal, a tojásos hagyma [Cibel vagy ejer-cibel: kemény tojás villával összetörve, annyi liba- vagy kacsaszírral, hogy kenhető legyen. Egy nagyobb vöröshagymát reszeltek bele, és megsózták, esetleg pirospaprikát is kevertek bele. Lehetett dúsítani maradék kacsá- vagy libamájjal vagy főtt krumplival. - A szerk.], és volt a sólet, és akkor volt hideg sült, nyáron volt hideg leves is.

Anyám is, apám is fantasztikus, hogy mennyit költöttek jótékonyagra. De nem úgy, hogy a hitközségnek, hanem egyéneknek segítettek. Zsidó családokat. És hogy mennyire tapintatosak voltak! Az nagy dolog volt ugye, hogy a szombatot rendes étellel lássák el. S csütörtök este küldött anyuka pénzt egy pár családnak. Azért csütörtök este, mert akkor a férfi templomban van, hogy ne alázza meg a férfit. Volt egy nőegylet, ahova az anyám rendszeresen járt. Főleg jótékonyással foglalkoztak.